

Til Socialudvalget

Handicaprådets og Danske Handicaporganisationer Københavns høringssvar vedr. Socialforvaltningens handicapplan

Handicaprådet og Danske Handicaporganisationer København takker for modtagelsen af det spændende materiale og har valgt at udarbejde et fælles høringssvar. Vi vil endvidere kvittere både Socialudvalget og Socialforvaltningen for at have været medinddraget i processen omkring handicapplanen og håber, at den type samarbejde kan fortsætte med de andre af forvaltningens projekter.

Først og fremmest vil Handicaprådet og Danske Handicaporganisationer København udtrykke sin store beklagelse over de mange problemer, som handicapområdet er præget af. Manglende kvalitet i sagsbehandlingen og et kæmpe kapacitetsefterslæb er ganske enkelt for dårligt og udtryk for mange års budgetmæssig forsømmelse af området. Det er derfor et stort ønske og håb, at handicapplanen vil bidrage til, at budgetforhandlingerne for 2010 vil begunstige det trængte område.

Helt generelt sætter Handicaprådet og Danske Handicaporganisationer København derfor også stor pris på, at der nu bliver en samlet strategi for alle medarbejdere og tilbud på handicapområdet. Det er godt, at de grundlæggende principper for arbejdet på handicapområdet meldes klart ud, så medarbejderne og brugerne kender til målsætningerne med indsatsen. Handicaprådet og Danske Handicaporganisationer København vurderer dog, at handicapplanen er meget beskrivende og ikke særlig innovativ eller ambitiøs. Vi savner således visioner i forhold til handicapområdet.

Principper i handicapplanen

Handicaprådet og Danske Handicaporganisationer København finder de tre principper interessante. Vedrørende specialisering er det vores overbevisning, at en specialiseret indsats er en stor fordel for borgerne.

Med baggrund i vores mangeårige erfaringer med gentagne strukturændringer kan Handicaprådet og Danske Handicaporganisationer København dog frygte, at sporopdelingen igen er udtryk for endnu en strukturændring, som vil binde så mange personaleressourcer, at det vil medføre forlængede ventetider og nedsat kvalitetsniveau i sagsbehandlingen. Vi ser i stedet frem til at opleve de forventede positive effekter som et samlet handicapcenter skulle frigive, og vi er ikke tvivl om, at der skal fokuseres på efter- og videreuddannelse.

28-07-2009

Sagsnr.
2009-73173

Dokumentnr.
2009-429867

60104 - SOF Centralt

Bernstorffsgade 17
1592 København V

Telefon
3317 3761

E-mail
VX63@sof.kk.dk

EAN nummer
5798009683038

www.kk.dk

Fra brugernes vinkel er det endvidere vigtigt, at brugerne ikke mærker, at de er på et særligt spor og bliver kategoriseret, idet vi dermed frygter, at der kan opstå ”sporskifte”-problemer, ligesom man i dag oplever fra overgangen fra ung til voksen.

Ydermere vil Handicaprådet og Danske Handicaporganisationer København understrege, at forvaltningen ikke skal benytte specialiseringen til at sænke serviceniveauet. Eksempelvis bør indsatsen overfor borgerne i omsorgssporet ikke være ringere end de borgere, der er i udviklingssporet. Vi anerkender, at de forskellige borgere har forskellige behov, og at vægten i indsatsen kan lægges på forskellige metoder. Det er dog meget vigtigt her at understrege, at sporopdelingen ikke må give lejlighed til at ”opgive” de borgere, der umiddelbart ikke udvikler sig og blot parkere dem i institutioner. Heldigvis er der sket meget på handicapområdet siden åndssvageforsorgen og totalinstitutioner, og denne udvikling skal Københavns Kommune bygge ovenpå og bidrage til at videreudvikle.

I den forbindelse vil Handicaprådet og Danske Handicaporganisationer København også bemærke, at aktiviteter og fritidstilbud bør indgå som et særskilt indsatsområde i handicapplanen. Dagtilbudsområdet trænger generelt til både penge og udvikling. Herunder vil det være interessant at tilbyde flere fysiske aktiviteter. Det er en kendt sag, at der følger en række livsstilssygdomme med eksempelvis udviklingshæmning, og motion er i flere sammenhænge bevist godt for både krop og sjæl. Motion vil således også have en forebyggende karakter og kan fungere besparende. Derfor en opfordring til også, at dagtilbudsområdet indgår som fokuspunkt i handicapplanen.

Kvalitet i sagsbehandlingen

Det er også Handicaprådets og Danske Handicaporganisationer Københavns overbevisning, at en forbedring af sagsbehandlingen er tiltrængt. Vi finder det helt centralt i handicapplanen, at der ønskes styrket kvalitet i sagsbehandlingen gennem et mere systematisk og metodisk grundlag, en ensartet visitation samt overholdelse af de politisk vedtagne tidsfrister.

Med hensyn til implementeringen af et fælles visitationssprog, har vi tidligere givet udtryk for faren ved kategorisering af borgere. Brugere på handicapområdet er meget forskellige, og hver enkelt menneske med handicap har en unik livssituation, der ved visitationen skal tages hensyn til. Det er derfor også vigtigt, at det bliver sammentænkt med pårørendepolitikken, da et handicap ikke kun rammer borgeren, men hele borgerens netværk.

Handicaprådet og Danske Handicaporganisationer København opfordrer indtrængende til, at der med et nyt visitationssprog og et fokus på sagsbehandlingskvaliteten medfølger midler til

efteruddannelse og kompetenceudvikling til medarbejderne på handicapområdet. Vi anerkender, at sagsbehandlerne skal have gode redskaber at arbejde ud fra, hvilket også kan bidrage til en bedre og mere målrettet indsats for den enkelte borger. Men hvis ikke der prioriteres en opkvalificering af medarbejderne, kan et fælles visitationssprog føre til mere rigide visitationspakker og stive løsninger, hvor der ikke tages hensyn til den enkelte borgers specifikke behov.

Afsluttende

Handicaprådet og Danske Handicaporganisationer København savner generelt en konkretisering af initiativerne. Eksempelvis i forhold til initiativ 5.3.a og 5.4.c, hvor Handicaprådet skal inddrages i udarbejdelse af hhv. en handleplan for netværk og en handleplan for samarbejde med civilsamfundet. Her kunne der godt have været beskrevet mere målbare handlinger og evalueringer.

Der følger formodentlig en lang proces med konkretisering af de forskellige indsatsområder og initiativer, og vi vil i den forbindelse meget gerne deltage i processen.

Handicaprådet og Danske Handicaporganisationer København vil afslutningsvis bemærke, at Socialforvaltningens handicapplan er et godt skridt i den rigtige retning. Oplæggene til et mere forpligtende samarbejde på tværs af forvaltningerne er også mere tiltrængt. Handicapplanen bør dog kobles til en mere ambitiøs handicappolitisk strategi.

Endelig skal der lyde en kraftig opfordring til Borgerrepræsentationens medlemmer om at lade pengene følge med handicapplanen, så de gode ideer kan blive ført ud i livet.

På vegne af Handicaprådet

Janne Sander, formand

På vegne af Danske Handicaporganisationer København

Jørgen Eckmann, formand

Mål - og Rammekontoret for Handicap
Bernstorffsgade 17
1592 København V.

FRIVILLIGRÅDET

Nytorv 19, 3. sal
1450 København K
Telefon: 33 93 52 93
info@frivilligraadet.dk
www.frivilligraadet.dk

København d. 30. juli 2009

Høring vedr. Københavns Kommunes Handicapplan

Frivilligrådet har modtaget Københavns Kommunes Handicapplan i høring. Høringen sker i sammenhæng med høring om brugerpolitik og pårørendepolitik. Kommentarer til de to politikker behandles efter ønske fra kommunen i et særskilt dokument. I forbindelse med Handicapplanen har Frivilligrådet følgende kommentarer.

Det er generelt vigtigt at man inddrager andre aktører, herunder frivillige organisationer, i opgaveløsningen bl.a. i.f.t. beskæftigelse af handicappede. Det er derfor positivt, at man i planen har fokus på at understøtte civilsamfundets indsats. Det er dog vigtigt, at dette planlægges i tæt samspil med civilsamfundet, herunder patient og pårørendeforeninger samt handicaporganisationerne.

Det er glædeligt, at man vil udarbejde en handleplan for civilsamfundet, der skal fremlægges i samarbejde med Handicaprådet. Det er dog vigtigt i udarbejdelsen af handleplanen ligeledes at inddrage andre frivillige aktører end udelukkende organisationer på handicapområdet, da en række andre organisationer ligeledes rummer handicappede og borgere med en funktionsnedsættelse i deres tilbud og aktiviteter, herunder aktiviteter af beskæftigelsesfremmende karakter.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Susanne Larsen'. The signature is fluid and cursive.

Frivilligrådet
v. formand Susanne Larsen

Dato 29. juli 2009

Mål- og rammekontoret for handicap og psykiatri

Socialforvaltningen

Bernstorffsgade 17, 4. sal

1592 København V

e-mail: MR_haps@sof.kk.dk

LFS' høringsvar vedr. den ny Handicapplan for handicapområdet i Københavns Kommune

Indledningsvis skal vi udtrykke vor tilfredshed med, at der med budgetaftalen for 2009 blev besluttet, at der skulle udarbejdes en handleplan for den næste 4-årige periode for handicapområdet i Københavns Kommune. Det åbner op for muligheden for at få sat fokus på væsentlige problemstillinger, og ikke mindst giver det muligheden for at sætte ord på Københavns Kommunes visioner for handicapområdet. Derfor er det da også meget beklageligt, at svarfristen for høringsprocessen er sat til 1½ måned og midt i sommerferieperioden, da det ikke giver de optimale rammer til udarbejdelsen af høringsvaret.

Økonomi

Med Handicapplanen har Socialforvaltningen valgt, at sætte særlig fokus på de økonomiske udfordringer området står i. Det er tydeligt, at Handicapplanen afspejler, at området er inde i en omfattende strukturforandring med dannelse af nye centerfællesskaber, og den hertil al for ringe/presset økonomi der er tildelt området.

LFS har tidligere, i vor høringsvar vedr. den nye ledelsesstruktur for tilbudene på handicapområdet i Socialforvaltningen, udtrykt os enig i de overordnede rammer for en ny organisations-/ ledelsesstruktur i Københavns Kommune. Centermodellen kan være en glimrende ramme til at etablere en ny indsats, der medtager det bedste fra de eksisterende tilbud, hvor der laves meget godt socialpædagogisk arbejde. LFS udtrykte ved samme lejlighed sin bekymring ved, at Socialudvalget valgte at udmønte en større omorganisering inden for allerede eksisterende økonomiske rammer. Specielt set i lyset af, at området igennem længere tid har haft behov for en øget økonomi i forhold til særligt at lave en indsats bl.a. mht. efteruddannelse og rekruttering, og taget i betragtning af mediernes bevågenhed på området.

Det er sjældent set, at større omstruktureringer på kort sigt har været udgiftsneutrale, og virkeligheden viser da også, at LFS bekymringer desværre har været berettiget.

Dertil skal der tillægges det økonomiske efterslæb handicapområdet generelt har fået oparbejdet, da budgetfordelingen til området ikke matcher faktiske behov, men tager udgangspunkt i bl.a. objektive prognoser på landsplan. Og som Handicapplanens afsnittet om aktuelle udfordringer med stigende efterspørgsel og mangel på kapacitet tydeligt beskriver.

Borgeren i centrum

Derfor bliver LFS' bekymret, når Socialforvaltningen og dermed Socialudvalget med Handicapplanen igen vælger at *konkrete forslag til forbedringer på handicapområdet med henblik på at imødekomme borgernes stigende krav skal ske inden for de eksisterende økonomiske rammer i de relevante udvalg.* LFS finder det problematisk, at Handicapplanens fokuspunkt på at realisere København Kommunes menneskesyn, hvor borgerens behov er i centrum, alene kommer til at bygge på økonomiske, strukturelle og organisatoriske effektiviseringer/løsningsmodeller, frem for en mere visionær handleplan.

Københavns Kommunes skriver i kommunens 'Handicappolitisk strategi bestående af visioner og målsætninger' at *Kommunens vision er, at handicappede – borgere med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse eller som er hæmmede i deres møde med samfundet – sikres samme rettigheder og vilkår som andre ved i videst muligt omfang at kunne tage ansvar for eget liv, at have valgmuligheder og indflydelse på kommunen og dens serviceydelser samt at have muligheder for at leve et godt, sundt og indholdsrigt liv på egne præmisser med nødvendig støtte.*

LFS mener, at udfordringerne på det sociale område generel er en samfundsopgave, og derfor er det for de borgere der er beskrevet i Handicapplanen lig med Københavns Kommune. LFS mener, at det er *hele* Københavns Kommune og derfor et samlet Borgerrepræsentation, og ikke alene Socialforvaltningen, der skal bære de økonomiske udfordringer som bl.a. handicapområdet står i.

Udbygning af kapaciteten

Ligeledes skal borgerrepræsentationen på banen, når der tales om udbygningen af kapaciteten vedr. boliger.

LFS er meget enig i planerne for udbygningen af kapaciteten på området, og kan da også se på Socialforvaltningens ønskeforslag, at der både er tænkt i nye boliger, som i modernisering af allerede eksisterende boliger og ikke mindst driften heraf.

Men Handicapplanen beskriver derimod intet om en evt. udvidelse på dag- og aktivitetstilbudsområdet. LFS finder dette mangelfuldt og opfordrer hermed at der med Handicapplanen tænkes helhedsorienteret - med tilførsel af dette punkt til den endelige Handicapplan.

De 3 spor; kompensation, udvikling, omsorg

Socialforvaltningen forventning er, at de tre principper er fuldstændig gennemført i 2014. Dette finder LFS er meget optimistisk set i lyset af de allerede igangværende omstruktureringer på hele handicapområdet i forhold til dannelserne af centrene. Uanset hvor gode intentionerne er så bliver det personalet, der på området skal bære forandringerne igennem. Mange af centerdannelserne arbejder endnu for en fuld implementering af de allerede eksisterende strukturforandringer – oveni kan de nu se frem til endnu flere omstruktureringer som har betydning for tilbudene og borgerne.

Handicapplanen talesætter foranderlighed og fleksibilitet i tilbudet som en hovedaktør i borgerens muligheder. Men fleksibilitet koster, hvis tilbudene i fremtiden skal kunne indpasse sig og justere sig i forhold til brugernes skiftende behov. Så længe der vil være tale om en forbedring af brugerens funktionsniveau, vil muligheden for at justere tilbudet være økonomisk muligt. Men hvordan sikres der, at der kommer økonomi til tilbuddet, når det modsatte er tilfældet?

Dertil mangler LFS en beskrivelse i Handicapplanen af, hvordan man som borger kommer ind i et af sporene eller muligheden for at flytte i mellem sporene i løbet af livet og vi vil ligeledes gerne se principperne for brugerinddragelsen i en sådan proces.

Efter at have læst Socialforvaltningens intentioner med indførelsen af 3 spor, sidder LFS tilbage med en følelse af, at det dybest set igen kommer til at handle om flere nedskæringer og af den grund færre "varme hænder" på området – genopretning eller ej. Når der på nuværende tidspunkt er en centerdannelse i gang, som økonomisk skal være en nulløsning samtidig med, at denne Handicapplan iværksætter endnu en gennemgribende forandring på området, som også skal være udgiftsneutralt, kan LFS kun råbe "vagt i gevær!"

Udvikling

Alle mennesker, uanset handicap, har retten til at have mulighed for udvikling. Derfor er det for LFS vigtigt, at handleplanen for de næste 4 år, også får lagt vægt på de bløde værdier, såsom anerkendelse, indlevelse og nærvær i forhold til den handicappede.

Pædagogik reflekterer et mellemværende, og pædagogik handler først og fremmest om relationer, for det er i relationen, anerkendelsen kommer til udtryk, det er relationen, der skaber gensidigheden og udfolder ansvaret.

Dette kræver til gengæld personaleressourcer som svarer til de faktiske behov for borgeren og som ikke er afhængige af politiske strømninger, men alene har borgeren i centrum. Ellers resulterer dette i en yderlig nedslidning af området i forhold til de menneskelige ressourcer der ydes fra personalet på området.

I afsnittet om de styringsmæssige udfordringer (3.2) beskrives rekrutteringsvanskeligheder og et højt sygefravær, og derfor megen brug af vikarer som en af faktorerne, der gør området økonomisk svær at styre. Alligevel vælger Socialforvaltningen i Handicapplanen helt at undlade at komme nærmere ind på en evt. handleplan for genopretningen af denne udvikling.

LFS vil her kort nævne nogle faktorer der er væsentlige i forhold til løsningen af ovenstående; attraktive arbejdspladser, synlig og nær ledelse, anerkendelse (fagligt som lønmæssigt), uddannelsesmuligheder, sikkerhed (bl.a. personalenormeringer der tager højde for dette), og en fokusering på *både de bløde* samt hårde værdier (på alle niveauer).

Yderligere har Handicapplanen et fokusområde der omhandler, *når en borgers funktionsevne forbedres* (4.4), men hvad vil der ske når en borgers funktionsevne ikke forbedres, men er stabilt eller når det forringes?

LFS får lyst til at knytte følgende bemærkning til Handicapplanens kraftige fokus på borger hvis funktionsevne forbedres. Udviklingshæmmede har en livslang diagnose, som kan afhjælpes men dog ikke helbredes. Handicapplanen mangler lige så kraftigt at komme ind på, når en borgers succeskriterier for en funktionsevne ikke længere handler om at forbedre, men om vedligeholde og/eller om at kompensere for svigtende funktioner ved at sætte flere ressourcer af til hjælp for personen.

Hvis sådanne scenarier ikke indregnes i en samlet økonomisk udmøntning på området, vil den komme til at optræde som indirekte besparelser/forringelser i tilbudet og/eller for den enkelte borger.

Udviklingshæmmede ældre

LFS kan kun bakke arbejdet op om et forpligtende samarbejde mellem SOF og SUF, når vi taler om overgangen fra en forvaltning til en anden.

LFS vil med følgende bemærkning påpege vigtigheden af, at netop på området for ældre udviklingshæmmede skal der indtænkes special-plejehjem, hvor fokus er på omsorg og hvor hovedvægten lægges på plejedelen, men med fortsat mulighed for et relationsarbejde med pædagogisk personale, netop for denne gruppe. Sagt på en anden måde – udviklingshæmmede der bliver gamle, har udover funktionsnedsættelsen der kommer i forhold til det at blive ældre, forsat et behov for at blive kompenseret for den psykiske funktionshæmning som de har haft hele livet. De grundlæggende forudsætninger for den udviklingshæmmede er anderledes og bør derfor respekteres, også i deres alderdom med tilsvarende tilbud.

Aktivering og beskæftigelse

LFS deler synspunktet om, at beskæftigelse bl.a. kan være med til at minimere den oplevede negative værdi af et handicap.

Job kan skabe glæde, men ikke nødvendigvis mindre behov for støtte – f.eks. kræver det også ressourcer at hjælpe udviklingshæmmede ud i job på det ordinære arbejdsmarked via Jobshop. For uden en ekstraordinær støtte, vil mange af de udviklingshæmmede opleve mødet med arbejdsmarkedet som uovervindelig, da behovet for at blive kompenseret for eget handicap vil være til stede. Dette kræver ekstra indsats i forhold til relationsarbejdet, og dertil en særlig kontakt til arbejdspladsen med mulighed for opfølgingsmøder eller andre tiltag.

Men vores definition af ordet beskæftigelse skal læses bredere end bare aktivering med henblik på beskæftigelse, men i lige så høj grad aktivering med henblik på en indholdsrig hverdag.

LFS finder det uacceptabelt, at målretningen med dagtilbudene ikke er med i Handicapplanen, som er en handleplan for hele området for den kommende 4-årige periode. Derfor skal LFS opfordre Socialforvaltningen til at være lydhør overfor de fremkommende høringssvar fra dagtilbudene selv, samt fremskynde deres plan for dagtilbudene og få den skrevet med ind til den endelige Handicapplan.

Netværk, fritid og kultur

I Handicapplanen har man valgt et selvstændigt afsnit 5.3 om netværk. LFS finder det rigtigt, at der er fokus på hvad der skal til for at understøtte dannelsen af nye netværk eller fastholde af allerede etableret netværk – også muligheden for netværk udover egen familie.

Men vi mener, at der ligeledes skal være samme fokus på de handicappedes fritid og muligheder for deltagelse i kulturelle ting. Handicapplanen mangler helt at beskrive de faktiske behov der netop kendetegner dette område, hvor denne gruppe borgere har et særligt behov, for en indsats i forhold til muligheder til at bruge fritiden til bl.a. kulturelle ting som f.eks. at kunne gå en tur i biografen (der for nogle borgere kun kan finde sted med støtte).

Det sidstnævnte vil mange steder kræve øget ressourcefordeling, da man mangler hænder til at udføre opgaven. Citat fra Københavns Kommune Handicappolitisk strategi vedr. borgernes muligheder: "...at

have muligheder for at leve et godt, sundt og indholdsrigt liv på egne præmisser med nødvendig støtte.”

Inddragelse af aktører

Handicapplanen mangler i listen af aktører at nævne brugerorganisationen ULF, Udviklingshæmmede LandsForbund, da netop denne gruppe ikke direkte er repræsenteret i nogen af de i Handicapplanen nævnte aktører.

Derfor mener vi også, at der i den forbindelse måske skal tænkes flere aktører ind i forhold til inddragelsen af en opdatering og udvikling af Københavns Kommune generelle Handicappolitik.

Frivillighedsprincippet i hjemtagning

I afsnittet 5.5 hjemtagning af borgere mener LFS, at frivillighedsprincippet for den enkelte borger mangler at blive beskrevet og derfor mener vi at afsnittet bør omformuleres, så det indtænkes.

Teknologi til gavn for brugere og personale

LFS' holdning er, at teknologien kan afhjælpe, men ikke erstatte menneskelige relationer. Man kan opnå mange gevinster ved brug af den nyeste teknologi, men den kan ikke erstatte relationen, samværet og et glimt i øjet mellem personale og borgere. Menneskelig kontakt og relationsarbejdet er et mantra for al udvikling.

Økonomisk genopretning og datakvalitet

Genopretningsplanen på børneområdet har givet en økonomisk genopretning, men gennemførelsen af denne har af mange (faggrupper) været oplevet som besparelser og derfor en forringelse af serviceniveauet på området.

Vedr. tilbudstræet, der viser hvilke billigere alternative tilbud/ydelser sagsbehandlerne bør overveje, før der træffes en afgørelse, er det LFS' bekymring, at fokus bliver rykket til en mere økonomisk tænkning end til hvad der tjener borgeren bedst. I tvivlsspørgsmål må det derfor altid være tvivlen der kommer borgeren til gode.

Effekt- og målstyring

Evidens handler om at styre den offentlige sektors udgifter. Men evidens handler også om, at professionalisere det pædagogiske arbejdsområde yderligere.

Endelig handler evidens om at sikre større indflydelse og en mere aktiv deltagerrolle for dem, der på forskellig vis bruger sociale og pædagogiske tilbud.

Derfor må evidens betragtes som viden, der er tilvejebragt på et bestemt grundlag. Dette kræver, at evidens altid skal udvikles i et tæt samarbejde med praktikere på området. Det er dog også en ikke uvæsentlig detalje, at det ikke står i modsætning til en relationsorienteret pædagogisk praksis, da modsætningen mellem evidens og empati kun er reel, hvis evidens forbindes med et ideal om "best practice" – for det der giver mening et sted, er ikke nødvendigvis det der giver mening et andet sted.

Mens risikoen ved effektmålinger kan være, at 'man' kun lige netop får det, der er blevet målt på, da økonomien bliver den drivende faktor.

En anden problemstilling ved effektmålinger skal findes i de tidsmæssige faktorer der kender tegner gruppen af udviklingshæmmede. Effekter ses først på længere sigt i forhold til mange væsentlige forhold i den udviklingshæmmedes liv. Men med mål/økonomistyring af området, kan bekymringen måske med rette være; hvor længe vil og kan man vente for at se en effekt af en indsats? I nogle tilfælde tager det år før resultater ses af en given socialpædagogisk indsats.

LFS finder Socialforvaltningens prioritering bemærkelsesværdigt, når der her kan findes og afsætte midler til at understøtte arbejdet med effektstyring, mens gennemførelsen af de 3 spor er planlagt til at være udgiftsneutralt.

Fokus for dette høringssvar

Som det fremgår af ovenstående har LFS især responderet på de elementer i handleplanen, hvor vi er uenige i det forslåede. Vi vil derfor blot afslutningsvist markere, at vi finder, forslaget indeholder en lang række gode elementer; f.eks. afsnittet under 'Socialforvaltningens indsatsområder og initiativer' pkt. 5.1. '*Der skal sikres brugerne et sammenhængende livsforløb*'. Dette afsnit mener vi bør flytte op i starten af Handicapplanen, da den rummer bærende principper og dermed også værdigrundlaget for Socialforvaltningens indsatsområder.

LFS mener, at Handicapplanen ikke er visionær, men peger fremad. Handicapområdet i København har brug for en handleplan for kommunens visioner. Det kræver så til gengæld muligheden for at realisere visionerne i praksis, og vi skal her endnu engang opfordre til, at dette gøres til et særligt fokusområde i kommunens budgetbehandling. Lad ikke Københavns Kommunes visioner for handicapområdet, med borgeren i centrum, blot være smukke ord skrevet på papir!

Med venlig hilsen

Helle Haslund, LFS

Mål- og rammekontoret for handicap og psykiatri
Socialforvaltningen
Bernstorffsgade 17, 4. sal
1592 København V

Den 29. juni 2009
Ref.: MJ/jh
Medlems nr.:
Sagsnr.: 0906-0334

DSR's hørings svar til Handicapplan 2010-2014

Dansk Sygeplejeråd Kreds Hovedstaden (DSR) takker for muligheden for at kommentere Københavns kommunes handicapplan.

Indledning og formål

DSR synes, det er en interessant, fyldestgørende og ambitiøs plan. Vi håber naturligvis, at Socialudvalget får opbakning til de konkrete budgetindstillinger nævnt under planens pkt. 5: Indsatsområder. DSR håber, at politikerne vil have et særligt fokus på det generelle budgetønske om udbygning af kapaciteten.

Da erfaringerne med den politiske opbakning til socialområdet er meget blandede og derfor usikre, vil DSR komme med ideer til nogle mere forebyggende indsatser. Det sker i håbet om at kunne nedtone det langsigtede behov for udbygning af nye boliger.

Brugerrettede målsætninger

Borgerne skal efter DSR's vurdering have en mere varieret og kompetent tværfaglig assistance i indsatsen, for at handicapplanens målsætninger kan opnås. Specielt tror vi, det er nødvendigt hvad angår udvikling og forbedring af borgerens funktionsniveau. DSR mener, der skal mere fokus på faglige kompetencer inden for genoptræning, rehabilitering og arbejdsprøvning. Dette er ikke alene en almen pædagogisk og/eller plejefaglig indsats.

Aktuelle udfordringer

Borgernes forskellige behov stiller store krav til medarbejdernes kvalifikationer og kompetencer i forhold til at efterleve handicapplanens målsætninger om at sikre den enkelte borger øget selvhjulpethed. Som et minimum bør der indtænkes handlinger til løbende faglig sparring og supervision af kompetente og hertil uddannede kollegaer. Man bør ansætte flere medarbejdere med mellemlange videregående uddannelser.

Dansk Sygeplejeråd

Kreds Hovedstaden
Team Politik og
Kommunikation

Tornerosevej 127 B
DK-2730 Herlev

Åbningstid:
Mandag 9-14, tirsdag 9-14
onsdag 13-16, torsdag 9-14
fredag 9-14

Tel +45 44 84 08 54
Fax +45 44 53 04 34

hovedstaden@dsr.dk
www.dsr.dk/hovedstaden

Ovenstående vil være et godt incitament til rekruttering og fastholdelse af medarbejdere samt til at styrke kvaliteten i sagsbehandlingen generelt. Disse medarbejdergrupper kan også honorere ønsket om mere systematik og metode i sagsbehandlingen.

Der ønskes også ensartethed på tværs af myndighedsområder. Dette behov er DSR enig i, og derfor må udbud af tværfaglige kompetencer også være ens, uanset hvor i byen man bor. Dette er ikke tilfældet i dag og det er ikke faglige kriterier der forårsager denne ulighed. Med den nye organisering er man på vej, men stadig langt fra målet.

Tre principper for indsatsen på handicapområdet

Skal handicapplanen tages alvorligt med hensyn til mangfoldighed i målgruppen, herunder behovet for **foranderlighed, specialisering og fleksibilitet** er det nødvendigt, at man ikke alene taler om en omfattende pædagogisk støtte til borgere med multiple fysiske og psykiske handicaps. Foruden pædagogisk støtte bør den sundhedsfaglige indsats nævnes i samme seance. Dette kræver, at forvaltningen i højere grad har fokus på en mere tværfaglig medarbejdergruppe.

DSR synes, det er en rigtig god ide at dele specialiseringsindsatsen op i tre spor. DSR anbefaler, at der inden for hvert spor bliver udarbejdet en kompetenceprofil af de medarbejderkvalifikationer, der er behov for. Dette vil lette systematiseringen og ensartetheden samt give et overblik over fremtidens behov for medarbejderressourcer inden for hvert spor. DSR anbefaler endvidere, at der ansættes tværgående uddannelseskonsulenter til denne opgave.

I forbindelse med **effekt- og målstyring** vil man adskille myndighed og leverandør. DSR gør opmærksom på, at en sådan adskillelse er vanskelig, når man arbejder med foranderlighed, udvikling og omsorg. Erfaringer fra sundhedsforvaltningen viser, at der er behov for fleksibilitet. Dette gøres ved at aftale såkaldte "pakkedninger", så den enkelte udførende medarbejder kan handle på kvalificerede faglige skøn. Der skal naturligvis være en økonomisk styring, men det faglige ansvar og initiativ bør ikke tilsidesættes i ønsket om størst mulig effekt. Borgerne er ikke standardiseret, og det er medarbejderne heller ikke.

Ønsket til sammenhængen mellem de tre principper beskrives meget fint i handicapplanen. DSR mener, forvaltninger har en udfordring i at sikre at visitatorerne har en viden om og forståelse de forskellige princippers indvirken på hinanden samt et fagligt overblik til at se, når behovet skifter imellem de tre specialiseringsindsatser: Kompensation, udvikling og omsorg.

Tidshorizonten for implementeringen af de tre overordnede principper virker fornuftig. DSR anbefaler, at man formulerer nogle delmål eller fikspunkter undervejs til målet i 2014. DSR deltager gerne i en løbende evalueringsproces.

Socialforvaltningens indsatsområder og initiativer

Generelt et godt og omfangsrigt input.

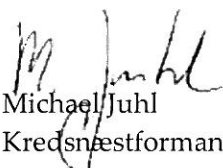
Det er udmærket, at man vil udarbejde en fællesindstilling med SUF vedr. borgere over 65 år. Det kan også være interessant at få oplyst forvaltningens faglige kriterier for, hvornår indsatsen for borgere under 65 år ydes mest hensigtsmæssigt i regi af social- eller af sundhedsforvaltningen, specielt vedrørende de plejetunge yngre borgere som efter DSR's vurdering ikke tilbydes ens serviceniveau i de to forvaltninger. Dette kræver, at der ansættes flere sygeplejersker og terapeuter i socialforvaltningen.

I afsnittet om Fælles sprog (it-system) nævnes plan for implementering af systemet i visitationen. DSR gør opmærksom på, at Fælles sprog bygger på forudsætninger i serviceloven og er slet ikke gearret til at efterleve kravspecifikationer i henhold til sundhedsloven, hvorunder sygeplejeopgaver hører. Dette bliver man nødt til at forholde sig til i handleplanen.

Perspektivering

Denne afhænger helt af, hvilke budgetmidler området tilføres, men DSR kan varmt anbefale handicapplanens initiativer og indsatser med de bemærkninger, vi har givet ovenfor.

Med venlig hilsen

Michael Juhl
Kredsnæstformand

Jørgen Hansen
Faglig sekretær

Mål- og rammekontoret for handicap og psykiatri
Socialforvaltningen
Bernstorffsgade 17, 4. sal
1592 København V
e-mail: MR_haps@sof.kk.dk

21. juli 2009

Hørings svar vedrørende: Socialforvaltningens Handicapplan

I Danske Fysioterapeuter mener vi, at Socialforvaltningens Handicapplan er interessant læsning. Den indeholder positive elementer, der kan være med til at sikre en bedre dagligdag for kommunens handicappede. Vi anerkender således målsætningen, at "brugere får mulighed for at udvikle og udnytte egne ressourcer til at realisere et godt liv og bidrage til samfundet." Vi er også enige i, at dette betyder, "at den grundlæggende tilgang til borgeren er, at borgerens funktionsniveau kan udvikles og forbedres, hvilket således også betyder, at borgerens behov ændres." For at nå den målsætning vil vi stille skarpt på tre områder, hvor handicapplanen kan forbedres.

For det første mener vi, at Københavns kommunes handicaparbejde ville have gavn af en definition af hvad det vil sige at være handicappet. En sådan definition kan hjælpe til afklare målsætninger og ansvar. Der findes ikke en entydig definition og vedtagen definition af handicapbegrebet, da det er et begreb under udvikling. Alligevel formulerer Det Centrale Handicapråd en anvendelig definition:

„Ved et handicap – eller en handicappet person – skal der kunne konstateres en fysisk, psykisk eller intellektuel funktionsnedsættelse, som afføder et kompensationsbehov for, at den pågældende kan fungere på lige fod med andre borgere“.¹

Vi ser gerne at det bliver Københavns kommunes målsætning, at handicappede kan fungere på lige fod med andre borgere.

For det andet, er det afgørende at fysisk aktivitet og træning tænkes ind i planen. Det er et tema i rapporten, at handicapområdet fremover deles op i tre fokusområder. Der er fokus på følgende spor: et spor med enkel kompensation eller støtte, et spor med fokus på pædagogisk udvikling, og et spor, hvor der primært fokuseres på pleje og omsorg. I den forbindelse finder vi det bekymrende, at muligheden for at forbedre og vedligeholde borgerens funktion gennem forebyggelse, sundhedsfremme, træning og vedligeholdelse ikke er nævnt i planen. I forhold til

---

¹ Dansk Handicappolitik Grundprincipper, Det Centrale Handicapråd, september 2005.

Danske Fysioterapeuter ★ Region Hovedstaden

Nørre Voldgade 90, 1358 København K. www.hovedstaden.fysio.dk Tlf.: 3535 2707 E-mail : hovedstaden@fysio.dk

alle tre spor vil fysisk træning have en gavnlig effekt. Ligesom alle andre borgere har handicappede behov for fysisk aktivitet og for at forbedre og vedligeholde funktionsniveau og livskvalitet, men de har ofte også behov for hjælp af mere professionel karakter for at føre det ud i livet. Derfor er det vigtigt at have fokus på:

- træning og behandling for at forbedre borgerens funktionsniveau.
- træning og behandling, der vedligeholder borgerens funktionsniveau.
- forebyggelse og sundhedsfremme i forhold til almen sundhedstilstand og livsstilssygdomme.
- rådgivning og supervision i forhold til de mangeartede sundhedsfaglige problematikker som f. eks ergonomi, fysiske aktiviteter, men også ernæring og medicinering.

Vi ser gerne, at fysisk aktivitet og træning tilføjes som et ekstra indsatsområde i planen. Hvis dette ikke er muligt ser vi frem til at området behandles i socialforvaltningens handlingsplaner.

For det tredje, nævnes det på side 7, at socialforvaltningen udfordres af en personalesituation præget af rekrutteringsvanskeligheder og et højt sygefravær, men intet sted er det nævnt hvilke tiltag man vil tage for at mindske problemerne. Det er bekymrende når vi ved, at målgruppen er meget sårbar, hvis de ikke får den faglige hjælp de har behov for. Derfor vil vi i Danske Fysioterapeuter i forlængelse af ovenstående gerne bidrage med forslag til løsningen af personalesituationen på handicapområdet.² Vi mener at flere fysioterapeuter på området kan være en del af løsningen. Fysioterapeuter kan fungere som vejledere for andre faggrupper. Vi kan vejlede om, hvordan den enkelte borgeren udvikler og udnytter egne ressourcer bedst, så man nedsætter sygefraværet på grund af tungt arbejde. Endvidere vil en vejledning af andre faggrupper, i hvordan de kan være med til at vedligeholde og opretholde et højt fysisk funktionsniveau hos den handicappede, være med til at gøre arbejdet mere attraktivt.

Jeg ser frem til en fortsat dialog om Københavns kommunes handicappolitik og står til rådighed, hvis der er behov for uddybninger.

Med venlig hilsen

Tine Nielsen
Regionsformand
Danske Fysioterapeuter • Region Hovedstaden
Nørrevoldgade 90 • 1358 Kbh. K
Tlf: 3535 2707 • email: Tine.Nielsen@fysio.dk

---

² Fysioterapeuter er en ung faggruppe, og vi er i vækst. Flertallet af fysioterapeuter er mellem 30 og 40 år og hvert år uddannes 600-700 nye fysioterapeuter.

Mål- og Rammekontoret for Handicap og Psykiatri

Bernstorffsgade 17
1592 København V

Weidekampsgade 8
Postboks 470
0900 København C
Tlf. 7011 4545
Fax 33 30 44 49
www.hkkommunal.dk

København den 30. juli 2009

Høringssvar angående: Københavns Kommunes handicapplan for 2010 – 2014.

Vi har i HK/Kommunal med stor interesse læst ovennævnte handleplan, og HK/Kommunal skal hermed tillade sig at komme med følgende bemærkninger:

Indledningsvis skal bemærkes, at HK/Kommunal er enig i handleplanens formål og målsætninger. Vi finder at handleplanen indeholder gode planer og mål for området, men vi finder det vanskeligt, at vurdere om disse kan gennemføres. Vi mangler en nærmere beskrivelse af, hvordan de mange mål rent praktisk skal udføres. Det påtænkte arbejde med at udarbejde strategier og resultatet af arbejdsgruppernes overvejelser må vise, om handleplanens mål kan realiseres.

Ad pkt. 3.3. Kvalitet i sagsbehandlingen

Vi er enige i handleplanens bemærkninger, men savner en forholden sig til, om der er brug for tilførsel af personaleressourcer til sagsbehandlingen for, at kunne leve op til den forventede kvalitet i sagsbehandlingen. Vi mener ikke, at området ressourcemæssigt har været tilstrækkeligt understøttet, hvilket de aktuelle tiltag omtalt i pkt. 5.9 kan være et indicium om.

Vi mener derfor, at der foruden overvejelserne om Fælles sprog og indførelse af mere systematik og ensartede metoder, også skal være fokus på personaleressourcerne. Endv. skal der være fokus på de muligheder, som kommunen har for, at afbureaukratisere sagsbehandlingen.

Ad pkt. 5.1 Der skal sikres brugerne et sammenhængende livsforløb.

Vi er enige i handleplanens intentioner og mål for området. Dog savner vi en mere konkret forholden sig til overgangen fra barn til voksen. Vi ved, at det er et problemfelt, som er ens for alle kommuner, og der bør være mere fokus på dette. Vi savner målsætninger for, hvorledes overgangen fra børne- til voksenparagrafferne for de handicappede unge kan lettes i Københavns Kommune.

Vi savner en nærmere beskrivelse af, hvorledes helhedssynet sikres i forhold til indsatsen for handicappede generelt – og især måske specielt overfor det handicappede barn/den unge i forhold til f.eks. PPR, skole, socialforvaltning m.fl..

Endv. savner vi en nærmere beskrivelse af hvordan koordinationen mellem forvaltningerne/lovområderne sikres. Der er ikke nævnt noget om den koordinerende sagsbehandling på handicapområdet (jf. Servicestyrelsens projekt).

Vi finder, at handleplanen mangler et vigtigt element, nemlig en nærmere beskrivelse af de særlige forhold, der kan gøre sig gældende for borgere med anden etnisk herkomst med handicap.

Ad pkt. 5.5 Hjemtagning af borgere

Vi medgiver, at det er en stor udfordring, at styre udgifterne på handicapområdet, men vil samtidig tilkendegive, en forventning om, at socialforvaltningen sætter kvalitet frem for økonomi. Med andre ord, at der ikke hjemtages borgere til egne tilbud, der ikke har mindst samme kvalitet, som det tilbud, der hjemtages fra.

Afslutningsvis vil vi gøre opmærksom på, at vi har gennemlæst forslagene til bruger- og pårørendepolitik, og finder ikke anledning til kommentarer. Dog vil vi gerne tilkendegive vores tilfredshed med, at Københavns Kommune har taget initiativ til, at udarbejde politikkerne.

Med venlig hilsen

Per Støve

Formand, HK/K Socialpolitisk Udvalg

Elin Jørgensen

Faglig sekretær

Mål- og Rammekontoret for Handicap og Psykiatri
Bernstorffsgade 17, 4.sal
1592 København V.

København d. 31. juli 2009

Vedrørende høring om Københavns Kommunes Handicapplan

Fonden Socialøkonomi.dk har valgt at afgive høringssvar på Københavns Kommunes Handicappolitik, idet forslaget indeholder en række elementer, der vedrører socialøkonomiske virksomheder. Fonden har i den forbindelse følgende bemærkninger.

Fonden finder det yderst positivt, at man i handicapplanens initiativ 5.2.a har et særskilt afsnit om den politik og strategi for udviklingen af socialøkonomiske virksomheder, Økonomiforvaltningen i Københavns Kommune er ved at udarbejde, samt at man i handicapplanen stiller forslag om, at Socialforvaltningen med afsæt i denne fremlægger en handleplan for initiativer til særskilte grupper inden for handicapområdet. Socialøkonomiske virksomheder har en unik evne til at inkludere udsatte grupper i beskæftigelse samt til at udvikle innovative, brugerrettede og bæredygtige indsats over for bl.a. handicappede. Det er derfor konstruktivt at se på, hvordan disse virksomheder med fordel kan være med til at fremme vilkårene for handicappede i Københavns Kommune.

Socialøkonomiske virksomheder vender mål-middel tankegangen på hovedet. Udgangspunktet for en række socialøkonomiske virksomheder som fx Proremus og Specialisterne er derfor, hvilken type medarbejdere, i de to nævnte tilfælde sindslidende og autister, man gerne vil ansætte, og derefter er den vare, man sælger, valgt ud fra deres kompetencer. Samme tilgang ser vi bl.a. hos Huset Venture. Socialøkonomiske virksomheder er derfor gode organisatoriske rammer for beskæftigelse af handicappede, og det er derfor Fondens holdning, at man i handleplanen bør inddrage dette element med henblik på at undersøge inden for hvilke områder, der med fordel kan etableres socialøkonomiske virksomheder, der har sigte på ansættelse af handicappede, samt om der kan indledes samarbejde med allerede eksisterende socialøkonomiske virksomheder i Københavns Kommune med henblik på ansættelse af handicappede.

For det andet har socialøkonomiske virksomheder en unik evne til at udvikle innovative løsninger i samarbejde med medarbejdere og brugere samt det omkringliggende samfund. Det er derfor Fondens opfattelse, at der i handleplanen ligeledes bør indgå overvejelser omkring, inden for hvilke indsatsområder man med fordel kan indgå samarbejde med socialøkonomiske virksomheder om udvikling af nye velfærdsløsninger.

Endelig vil Fonden foreslå, at man i initiativ 5.4.c vedrørende handleplan for samarbejde med civilsamfundet inddrager socialøkonomiske virksomheder. Denne inddragelse bør såvel ske ved, at Center for Socialøkonomi inddrages i rækken af relevante organisationer, man i samarbejde med Handicaprådet vil drøfte handleplanen med, som ved at socialøkonomiske virksomheder konkret skrives ind i handleplanen som centrale aktører i civilsamfundet.

Med venlig hilsen

Fonden Socialøkonomi.dk
v. formand Bjarne Petersen

Lotte Larsen

Fra: Nina Byrnak-Storm
Sendt: 3. august 2009 09:37
Til: Lotte Larsen
Emne: VS: Københavns Kommunes Handicapplan - et hørings svar - Lars WL

[here u go!](#)

Fra: Lars Winther Larsen [mailto:larswl@mail.dk]
Sendt: 1. august 2009 00:21
Til: Nina Byrnak-Storm
Emne: Københavns Kommunes Handicapplan - et hørings svar - Lars WL

Lars Winther Larsen, mag.art. og folkeskolelærer
 Freundsgade 18,
 1775 København V
 E-mail: larswl@mail.dk

Til
 Københavns Kommune,
 Socialforvaltningen,

Sendt til
 Nina Byrnak-Storm
vx63@sof.kk.dk
 og til wj72@sof.kk.dk

Vedr. SOCIALFORVALTNINGENS HANDICAPPLAN - et hørings svar.

Præsentation af mig selv: far til Morten Sury Larsen, der er 29 år og psykisk handicappet/udviklingshæmmet. Morten har gået på Strandparkskolen og Ungdomsskolen i Utterslev, været bruger af diverse fritidstilbud, samt været udeboende på boinstitutioner med døgn dækning af personale. Jeg har selv deltaget aktivt i Mortens sammenhænge, været medlem og formand for institutionsbestyrelser og skolebestyrelser, samt fulgt udviklingen på handicapområdet. Jeg er både pårørende og værge – og som værge også bruger, som bemærket på mødet den 25.6.09 i Vartov.

Mine kommentarer handler om flg punkter:

1. Planens præg af administrative forandringer og mangel på visioner og værdier på handicapområdet.
2. Udvikling og omsorg – eller kun omsorg. Hvad er en handicappet kvalificeret til?
3. Mindre parallelsamfund og mere integration – også kaldet inklusion – en vej mod tab af livskvalitet
4. Sundbyvang – et eksempel på en forandringsproces, hvor de handicappede taber muligheder.

1. PLANENS PRÆG

Hoveddelen af Planen opridser en række ændringer i administrative procedurer. De vil i bedste fald

medvirke til, at handicappede behandles administrativt efter samme retningslinjer. Der kan fremkomme mere gennemskuelighed.

Planen mangler derimod indhold, når parametre som livskvalitet ønskes forstået indholdsmæssigt.

Det er således langt mere en hvordan-plan end en plan, der argumenterer med hvorfor og derfor.

2. UDVIKLING ELLER OMSORG – ELLER BEGGE DELE?

Planen beskriver, at handicappede ønskes opdelt i to grupper:

- a. de udviklingsmulige handicappede, hvor handicappet kan afvikles og så
- b. de omsorgsmulige, hvor det – implicit – forstås, at handicappet ikke kan afvikles.

Hvem vil ikke helst være i udviklingsgruppen? Her kommer de bedste ressourcer.

Trafikskadede o.a. kan muligvis genoptrænes til at mestre den tilværelse, de havde før uheldet. Men psykisk udviklingshæmmede har også behov for udviklingsorienterede ressourcer. Deres opdragelse og undervisning og dermed opnåede færdigheder frem til voksenalderen skal jo vedligeholdes for at undgå tilbagefald i mestringen af egne livsprocesser.

Hvert handicappet menneske bør vurderes både udviklings- og omsorgsmæssigt.

3. PARALLELSAMFUND – ELLER INTEGRATION TIL ENSOMHED.

Det er blevet toneangivende at tale om inklusion. At samfundet integrerer marginalgrupper. Også på handicapområdet.

Selvom handicappede er den mest "uskyldige" blandt afvigergrupper i det danske samfund (tænk på narkomaner, kriminelle, indvandrere, psykisk syge, ungdomsgrupper, bandevirksomhed, arbejdsløse og ældre m. fl. marginaliserede grupper) – så er den menneskelige evne i samfundet næppe tilstrækkelig til generel integration af handicappede på arbejds- og boligområderne.

Det er set, at handicappede har et indbyrdes fællesskab, der bygger på en samhørighed på fælles vilkår. Det er kernen i den solidaritet, som er grundlaget for livskvaliteten for mange handicappede. På samme måde føler alle mennesker fællesskab, når man er sammen med andre, der har samme livsvilkår.

Inklusion i samfundet af en afvigergruppe lykkes bedst, når denne gruppe gør sig fortjent til det. – Påstanden udfoldes i samfundet eksempelvis for indvandrernes vedkommende.

De handicappede kan gøre sig "fortjent" på mange måder. De kan vise kulturelle, sportslige, sociale m. fl. præstationer. Men det er vel at mærke kun muligt at præstere på sådanne områder ved at have et stærkt parallelsamfund at arbejde, bo og leve med i fritiden.

Derfor skal parallelsamfundsmæssig muligheder støttes.

4. SUNDBYVANG.

Institutionerne på Sundbyvang lever nok på den største sammenhængende matrikel, der er tildelt handicappede i Københavns Kommune. Det har sine historiske forklaringer.

Denne store matrikel kunne i fremtiden anvendes til byggerier med fælles faciliteter, såsom sportshal, kulturhus, værksteder, spisested, gæstehus (provins og udland), musikhus, festivalfaciliteter osv. – for alle handicappede i kommunen.

Den sum af livskvalitet, der kunne udvikles ved deltagelse i store og små fællesskaber kunne medvirke til større mestring af livet, dvs. mindre sygdom, omsorgsbehov og plejepersonnel. Og udvikle den positive respons og respekt fra det øvrige samfund, som muliggør den omtalte inklusion.

Desværre er matriklen under afvikling. Halvdelen sælges til et boligselskab, der bygger boligblokke med et mindretal af boliger til handicappede. Salget giver vel også penge i kommunekassen til flere boliger til handicappede. Og der er jo et voksende behov, som måske kunne løses på andre områder.

Det er en prioritering uden vision.

AFSLUTNING

Dette er skrevet netop hjemkommet fra ferie. Jeg deltager gerne i møde, hvis disse kortfattede meninger ønskes uddybet.

Med venlig hilsen

Lars Winther Larsen.

Modtaget

- 3 AUG. 2009

MR Handicap og Psykiatri.
Bernstorffsgade 17 4.
1592 København V

MR Handicap & Psykiatri

København d. 29. juli 2009

Kommentar til Socialforvaltningens oplæg til en Handicapplan.

Mit udgangspunkt er erfaringer fra arbejdet med udviklingshæmmede.

Jeg vil gerne komme med nogle ønsker til Handicapplanen, og vil tage udgangspunkt i afsnittet 5.3. Netværk. Jeg vil se frem til en kommende handleplan for netværk, men emnets bør være udgangspunkt for alle andre områder.

I skriver selv at jeres afsat er socialudvalgets mission om at: *bidrage til at socialforvaltningens brugere får mulighed for at udvikle og udnytte egne ressourcer til at realisere et godt liv og bidrage til samfundet.*

Dette sker netop i samarbejde / samvær med fungerende netværk og er forudsætning for at vi ikke mister kompetencer, men udvikle os. Det gælder i vores bolig, vores eventuelle arbejde/dagtilbud og i vores fritidsliv.

Derfor mener jeg at en kommunal handleplan og den individuelle sagsbehandlingen skal tage udgangspunkt i at sikre livskvaliteten, i den sammenhæng vi lever vores daglige liv.

Mit konkrete ønske er at handleplanen tager stilling til, om fritidslivet skal prioriteres.

Med fritidsliv mener jeg både det organiserede og det uorganiserede

Det organiserede i form af aftenskoler, idrætsforeninger, interessegrupper m.m.

Det uorganiserede som familier, venner, kulturtilbud, skovture m.m.

Men til forskel for andre, skal handicappedes uorganiserede fritidsliv oftest også organiseres!

Og det vil ofte være socialforvaltningens medarbejdere der skal deltage i dette. Både som organisatorer og i nogen tilfælde som ledsagere.

Jeg er nemlig ikke enig i udsagnet om at pårørende ofte er ressourcestærke. Det er rigtigt at der er nogle ressourcestærke forældre, men det er et mindretal. Netop derfor er det så vigtigt at skabe rammerne for andre nære relationer.

Det er vigtigt at have en ramme i sit liv, hvor man ikke bare er "bruger" men også "yder". At man betyder noget for andre mennesker. Det er også en politisk og socialpædagogisk opgave at skabe disse rammer.

Jeg er bekymret for den tendens hvor man sætter meget fokus på borgernes boligforhold. Der er selvfølgelig en nedre grænse, men det er jo ikke en menneskeret at have eget badeværelse. Det er de mennesker vi omgiver os med i vores bolig, arbejde og fritid, der er afgørende for vores livskvalitet.

Jeg har tilladt mig at skrive dette lille indlæg på egne vegne, da jeg ikke har kunnet nå at tage det op i bestyrelse eller udvalg.

Venlig hilsen

Dorte Mørk

Sekretariatsmedarbejder i KIFU (Københavns Idrætsforening for Udviklingshæmmede)

Medlem af udviklingsudvalg i DHIF (Dansk Handicapidræts Forbund)

Kasserer i LEV (ikke aktiv i øvrige bestyrelsesarbejde)

KIFU Svanevej 24 2400 København NV Tlf. 3814 0174 Mobil 2179 1070

Vedr. Handicapplanen har vi i.f.m. et møde med MR HAPS og i f.m. høringsmødet gjort opmærksom på, at afsnittet om Handicapcenter København skal ændres fra at være en konkret beskrivelse af en her og nu bunkeafvikling til en mere langsigtet plan om kompetenceudvikling, specialcenter for handicappede der vil være i stand til at yde en kompetent og koordineret indsats udgangspunkt i borgernes ressourcer, respekt og inddragelse.

PS: Vi har drøftet materialet på vores sidste centerrådsmøde, afholdt 2 dg. efter modtagelse af matr. og centerrådet blev enige om at hørings svar ville ske via Handicaprådet og LEV, hvorfor der ikke selvstændigt vil komme hørings svar fra centerrådet.

Med venlig hilsen

Jan Jensen

Lotte Larsen

Fra: SOF MR Handicap og psykiatri**Sendt:** 30. juli 2009 11:28**Til:** Lotte Larsen**Emne:** VS: Høringssvar fra Center for Job, Aktivitet og Udvikling

---

Fra: Glenn Quinlan**Sendt:** 30. juli 2009 08:35**Til:** SOF MR Handicap og psykiatri**Cc:** Jane Skou**Emne:** Høringssvar fra Center for Job, Aktivitet og Udvikling**Høringssvar i forhold til handicapplanen 2009.**

Efter gennemlæsning af socialforvaltningens handicapplan fra d. 25/05-09, syntes vi de nævnte visioner i høj grad tangerer FN konventionen for handicappede medborgere.

Handicapplanen beskriver udviklingspotentialer og visioner i forhold til udviklingshæmmede medborgere, der skal have forbedret deres boligforhold. Det er med stor glæde at konstatere, at der er afsat økonomiske ressourcer til denne vision.

Handicapplanen beskriver vigtigheden af, at voksne udviklingshæmmede skal bruge deres ressourcer og udvikle disse, så den enkelte udviklingshæmmede borger kan erhverve sig større livskvalitet. Med andre ord, det er vigtigt at den udviklingshæmmede borger får mulighed for stimulation i boligen, dagtilbudet og i fritiden, på lige fod med andre borgere.

Her begynder vi at undre os, for visionen er der, med hvad er årsagen til at dagtilbudene og fritidstilbudene ikke er inkluderet i handicapplanen???

Vi mener at udviklingshæmmede medborgere skal tilbydes samme muligheder som ikke udviklingshæmmede borgere. Derfor bør dag- og fritidstilbudene være inkluderet i handicapplanen.

Set i lyset af ovenstående, ville det være interessant at få belyst årsagen til den manglende beskrivelse og vision af henholdsvis dag- og fritidstilbudene.

Vi har derfor udformet nogle spørgsmål, som vi ønsker besvaret, så ledere og medarbejdere på dag – og fritidstilbudene, kan få reduceret deres undren af den manglende beskrivelse.

Nedenstående spørgsmål ønskes besvaret:

- Har SOF tanker om at iværksætte en analyse af årsagen til manglende rekruttering af medarbejdere til vort område?
- Hvad er årsagen til, at SOF ikke har fokus på Center 1's jobshop og matrikelløs beskæftigelse?
- Hvordan kan handicapplanen implementeres på området med udgangspunkt i en nulløsning?
- Hvad er årsagen til, at brugerindflydelsen er tilsidesat i handicapplanen? (Sagsbehandlerne kan ikke alene vurdere tilbudenes faglige indhold)
- Hvordan tænkes socioøkonomiske virksomheders arbejdstilbud oprettet, i offentlige som private regi`?
- Hvordan vil SOF støtte visionen, således at handicappede medborgere integreres i virksomhederne, offentlig som privat?
- Hvordan ser SOF på drift udbygningen af tilhørende dagtilbud, når der frem til år

2017 etableres 136 nye boliger til udviklingshæmmede borgere?

Med venlig hilsen

Center for Job, Aktivitet og Udvikling

Lotte Larsen

Fra: Tina Kejser
Sendt: 7. juli 2009 20:37
Til: SOF MR Handicap og psykiatri
Cc: Dorthe Buch; Jette Kristoffersen; Lotte Nimand Vedelskov; susanne Wolfsberg
Emne: Hørings svar vedr. handicapplanen
Opfølgningsflag: Opfølgning
Flagstatus: Rød

Hermed kommentarer fra center for selvstændige boformer.

Generelt er vi glade for at få en hel måde til opgaven - dog er det trist at det lige præcis er den måned hvor alle holder sommerferie og der i forvejen er rigtig mange opgaver som skal løses og kolonier der skal afvikles for beboerne. Det betyder, at vi IKKE har kunnet få planen til vurdering hos medarbejderne inden dette hørings svar desværre.

Kommentarerne er derfor udelukkende fra ledergruppen.

Kommentarer vedr. Handicapplanen:

Det er fint at den så tydeligt skitserer hvorfor vi har det pres på vores botilbud - med den tal dokumentation som viser at der er sket en markant stigning af borgere der efterspørger et tilbud. Det er vores håb at dette vil enten afføde udbygning af pladser og økonomi til dette så vi undgår det store og ikke altid konstruktive pres der er på de få pladser som er ledige. Eller om ikke andet en forståelse hos politikkerne om at de ikke kan stille garantier uden at udbygge området betydeligt.

Faglig bekymring:

Det bekymrer os at man vil opdele i de 3 spor som er beskrevet på side 9 - det som er særligt bekymrende er at der lægges så stor vægt på at sporet med fokus på omsorg beskrives som der hvor der primært skal være social og sundhedsuddannede personer. Dertil kommer at planen lægger op til at der fastlægges et ens service niveau til ALLE borgere over 65 - her kan vi frygte at et dagtilbud/beskæftigelse til dem vil forsvinde - blot fordi man vil "normalisere" de udviklingshæmmede. Når vores udviklingshæmmede borgere bliver gamle vil deres primære handicap ikke forsvinde - det vil sige, at de stadig har brug for også at blive mødt med en professionel pædagogiske faglig tilgang til dem, så de bliver mødt med den forståelse for deres intellektuelle og psykiske handicap. Dette for at undgå misforståelser og andre forhold som kan medføre afmagt og handlinger i afmagt fra beboernes side. Det vil dog være naturligt i takt med, at der kommer flere pleje opgaver at der tilknyttes fagpersoner til denne opgave. Vi er dog af den opfattelse, at der ikke er tale om OVERVEJENDE omsorgs personale men at begge faggrupper bør være tilstede også i alderdommen for de udviklingshæmmede borgere.

Dertil kommer hvis man med "normaliserings tanken" for alle over 65 forestiller sig at der ikke skal være tilbud om dagen vil lave et meget stort svigt. Mange af beboerne har brug for at blive holdt i gang og modtage relevant støtte og aktiviteter også om dagen.

Faglig anbefaling:

Når nu også de udviklingshæmmede bliver ældre som andre borgere og I har lavet et fokus på dette med andre ønske om andre faggrupper også, vil vi da kraftigt anbefale at der bliver etableret reelle plejehjem også til denne gruppe borgere. Plejehjem hvor der er mulighed for at både den pædagogiske og plejemæssige indsats kan gennemføres og de medarbejdere der er der har kompetencen til at løse opgaven med at give disse borgere en værdig alderdom med de de nødvendige tilbud til dem både ift.. beskæftigelse, pædagogiske støtte og pleje. Hvor det de har brug for er inden for rækkevidde hvor de kan bevare deres funktioner så længe som muligt og dermed oplevelsen af at være selvbestemmende og handlende.

Med venlig hilsen

Tina Kejser
 CENTERLEDER

**Center for
Selvstændige
Boformer**

Thomas laubs Gade 4-8

2100 København Ø

tlf.: 39 20 53 26

Fax: 39 20 53 43

Lotte Larsen

Fra: Bitten Christensen

Sendt: 30. juli 2009 13:47

Til: Lotte Larsen

Cc: Gert Thomsen

Emne: SV: Høringssvar i forhold til socilaforvaltningens handicapplan 2009

Kære lotte,
Jeg har modtaget nedenstående høringssvar.
Mvh Bitten

Fra: Gert Thomsen

Sendt: 30. juli 2009 13:40

Til: Bitten Christensen

Emne: Høringssvar i forhold til socilaforvaltningens handicapplan 2009

Høringssvar:

For det første vil jeg sige at handicapplanen rummer rigtig gode udviklingsmuligheder, visioner og tanker.

Der er dog kommentarer / mangler i planen, når vi taler om udviklingen af hele dagområdet.

Der er et ønskeforslag om udbygningen af kapaciteten af boliger da der er en stor venteliste på området. Der ønskes ny bygning af 136 boliger fra 2013 - 2017.

- A) Denne udbygning vil betyde et øget pres på dagområdet - som også har ventelister. Det vil betyde at der vil være flere borgere der vil stå uden beskæftigelse / samværstilbud fremover.
- B) Allerede idag er der store vanskeligheder med at tilbyde kørestolsbrugere beskæftigelse, da hovedparten af tilbudenes bygninger ligger i gamle fabriksbygninger, hvor adgangsforholdene er meget dårlige. Vi må ofte sige til kørestolsbrugere at vi ikke kan tilbyde dem plads grundet netop adgangsforhold.

Et ønske til planen er at udbygningen og renoveringen af dagtilbudene fulgte planen for udbygningen af boområdet.

Hvis De udviklingshæmmede skal have samme vilkår som almindelige borgere vedrørende beskæftigelse/ samværstilbud, ja så skal der ses på dagområdet, gerne i en handicapplan.

Med venlig hilsen
Gert Thomas Thomsen
Centerleder
Kvintetten

Amager Strandvej 122 A
2300 København S
tel.nr.32860608
Gert.Thomsen@sof.kk.dk
www.kvintetten.net

30.07.2009

**Mål - og rammekontoret
for handicap og psykiatri**
Bernstorffsgade 17,4.
1592 København V

Høringssvar vedrørende – Socialforvaltningens Handicapplan
(Sags nr.: 2008- 100002 / dokument nr.: 2009-291286)

Til en start kan jeg kun hilse ” Socialforvaltningens Handicapplan ” velkommen. Det er endnu et godt arbejdsredskab for at skabe større samarbejde, indflydelse og ikke mindst forståelse og gennemsækelighed for såvel personale, brugere og pårørende omkring indsatsen for borgere med handicap i København.

Som tidligere nævnt på konferencen i Vartorv d.25/6 d.å., har jeg følgende bemærkninger til ”Socialforvaltningens Handicapplan”.

Som medlem af arbejdsgruppen omkring Handicapplanen, og som repræsentant for nogle af de svageste borgere med handicap i dagtilbuddene, er det med beklagelse, at dagtilbud, §103 & §104, ikke er prioriteret højere i denne ellers udmærkede plan.

Det synes underprioriteret, når man tænker på de udbygningsplaner, der er på døgnområdet, at der ikke er tænkt ind i nye dagtilbud for de nye borgere som bliver tilknyttet.

Jeg er klar over, at der selvfølgelig skal prioriteres i f.h.t. det økonomiske råderum som helhed, men frygter lidt det yderligere pres der måtte opstå på de i forvejen trængte dagtilbud.

Jeg ser frem til planen for differentiering af dagtilbud (5.2.a s.12 af 20) og håber, at der her vil blive prioriteret højt omkring livskvalitet for brugerne af § 104 tilbud og ikke fokuseret ensidigt i forholdet til arbejdsmarkedet.

Dette skal ses i lyset af de brugere der specifikt er placeret på flere af de selvejende dagtilbud ikke kan profitere af en tilknytning til det ”normale ” arbejdsmarked. Deres handicapgrad er progredierende og deres ”nedslidningsgrad” er det dobbelte af normalområdet. Derfor er det yderst vigtigt, at have for øje at en stor del af disse brugere skal have tilbud som alene skaber tryghed og livskvalitet.

Jeg medsender et eksemplar af pjecen ” Livstidsomkostninger ved Cerebral Parese ”, som er udarbejdet af Marie Kruse for Statens Institut for Folkesundhed i 2006.

Jeg må igen gøre opmærksom på problematikken der måtte opstå omkring de borgere, der pt. er indskrevne i dagtilbud §104, og som har en højere alder end målgruppen for socialforvaltningens handicapplan. (+ 65 år) Derfor ser vi frem til den fællesindstilling som indledes SUF for at sikre et fælles serviceniveau.

Som nævnt på møde i Vartorv, hvor Socialborgmester Mikkel Warming reflekterede over en spørgers mulighed for at dokumentere afvigelser, og ikke faktuelle dagligdagsting, hvilket ville være tidsbesparende, pointerede jeg stor enighed i dette forslag, men konkretiserede, at det i givet fald ville være ensbetydende med indførelse af kvalitetsstandarder på dagområdet.

Dette ville være at eftertrækte for en mere ensartet serviceydelse i f.h.t. vore brugere, deres pårørende og personalet på dagtilbuddene generelt. Kvalitetsstandarder på dagområdet skal selvfølgelig hvile på værdigrundlaget og det etiske kodeks og ikke en økonomisk BUM model. Dette for at skabe størst mulig livskvalitet for brugerne.

Ad.5.1 ses der frem til det styrkede samarbejde mellem socialforvaltningen og de øvrige forvaltninger. Dette kan på sigt sikre en mere ensartet service ydelse og minimere skellet der pt. fremstår mellem børne – og voksenområdet.

Den treårige ungdomsuddannelse som pt. varetages i UIU regi kunne for nogle brugere lægges på dagtilbudene, med deraf følgende besparelser på lokaler og kørsel.

Ad. 5.9.c: Fælles Sprog

Jeg kan kun anbefale, dette tiltag på det varmeste, men henleder opmærksomheden på, at det jo selvfølgelig forpligter såfremt man ønsker fuld kompensation for handicapet for at tilstræbe et liv så tæt på det normale som muligt.

Set i lyset af de tidligere forsøg på en ”retfærdig” budgetfordeling på området vil en mere videns – orienteret model være at foretrække.

Overordnet set kan jeg kun anbefaler Handicapplanen som redskab til større livskvalitet og øget selvhjulpenhed og en mere effektiv styring af området som helhed.

Dog vil jeg påpege et punkt under(ad.6) Perspektivering, som jeg synes underprioriteret nemlig tiden.

s.19 af 20 nederst antages en indledende måling – den såkaldte baseline – for at vise status i udgangspunktet og en efterfølgende evalueringmåling for, at se om der er opnået effekter på kort eller længere sigt. Jeg er fuldt enig i principperne for forandringsteorien, men ønsker blot at pointere, at effekterne på sigt kan udeblive eller ende på baseline igen, endog falde i f.h.t. baseline for nogle brugere. Specielt for den ældre gruppe senhjerneskedede eller borgere med CP er målet mere vedligeholdelse af færdigheder end udvikling, og dette bør tages med i overvejelserne før man drager forhastede konklusioner.

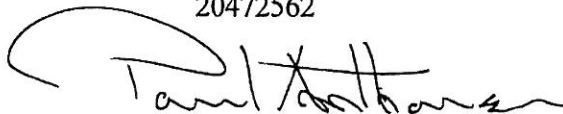
For personer med Cerabrel Parese er det af fundamental betydning, at det perceptuelle – kognitive element medinddrages – dels i definitionen, dels i karakteristikken – men vigtigst af alt: i behandlingen og den samlede indsats.

Jeg medsender derfor et eksemplar af Ny CP af Peder Esben – Cerebral Parese med nye øjne.

På vegne af Dagcentret af 1962 og Dagcentret Strødammen

Poul Anthonen

20472562

Bemærkninger fra Beskæftigelsesforvaltningen til Socialforvaltningens udkast til handleplan på handicapområdet.

Ud over de generelle bemærkninger, som afgives af Beskæftigelses- og Integrationsudvalget efter dets møde den 13. august 2009, har Beskæftigelsesforvaltningen nedenstående konkrete bemærkninger til planen..

Af hensyn til styring af udviklingen af handicapindsatsen bør målsætninger suppleres med målbare mål, primært rettet mod effekten, således som det også i styringsafsnittet i handlingsplanen er beskrevet. Planen vil være lettere at overskue, såfremt den mere tydeligt opererer med målsætninger, mål og plan for indsats der skal udvikling området.

- Er enige i de 2 overordnede målsætninger, idet der for så vidt angår den beskæftigelsesrettede del af indsatsen henvises til målsætningerne i Beskæftigelsesudvalgets handicappolitik.
- Målsætningerne i Socialudvalgets handlingsplan vil være vanskelige at nå, såfremt indsatsen under Socialudvalget ikke koordineres med indsatsen under øvrige udvalg.
- I handlingsplanen er der på side 6 peget på, at forskelligartede og forældede dokumentationssystemer påvirker styringen af indsatsen. Det kan suppleres med, at de eksisterende systemmuligheder heller ikke understøtter helhed og sammenhæng i indsatsen i forhold til den enkelte borger med funktionsnedsættelser og ikke understøtter en let samordning mellem forvaltningerne.
- I afsnittet om principper for indsatsen på handicapområdet er beskrevet 3 principper, der er grundlæggende for indsatsen. Under punktet vedrørende Foranderlighed i borgerens behov, kan også indgå, at forbedring af effekten forudsætter at der sker en påvirkning af samfundet med henblik på, at borgere med funktionsnedsættelser ikke står over for barrierer eller oplever, at der er sådanne barrierer.
- Beskæftigelsesforvaltningen vil pege på, at bemærkningerne i dette afsnit om at ” Socialforvaltningen vil fremadrettet skærpe indsatsen i forhold til at skabe beskæftigelsesmuligheder for borgere med handicap” strider imod styrelsesvedtægtens opgaveansvarsfordeling mellem udvalgene i kommunen. Det viser tydeligt, at der er behov for, at der udarbejdes en samlet og koordineret handlingsplan for indsatsen for handicappede.
- I afsnittet om Specialisering og funktionalitet opereres med 3 spor, der i forhold til den sociale indsats virker rigtige. Det er muligt, at sådanne spor, der skal hjælpe med til at forbedre indsatsen, skal ændres, evt. suppleres, såfremt det er hele indsatsen for handicappede i Københavns Kommune, der skal dækkes.
- I afsnit 5 om Socialforvaltningens indsatsområder og initiativer er fremført det vigtige i, at den handicappede oplever en sammenhængende indsats uanset alder og behov. Afsnittet

præciserer i denne sammenhæng behovet for et samarbejde på tværs af myndigheder, og især at samarbejdet styrkes mellem forvaltningerne.

Det peger meget i retning af behovet for en samlet handlingsplan på tværs af forvaltningerne, altså en plan, hvor de enkelte forvaltningers handlingsplaner samordnes. Beskæftigelsesforvaltningen forstår, at denne samlede plan udarbejdes efter sommerferien, hvorefter den formodes at blive sendt i høring.

- Med den nyligt vedtagne strategi vedtaget i fællesskab af Socialudvalget og Beskæftigelses – og Integrationsudvalget, herunder etableringen af en fælles organisatorisk enhed, vil der kunne ske en samordning af indsatsen, og dermed også være mulighed at få samordnet de to handlingsplaner.
- I handlingsplanen er der et afsnit om samarbejde med andre aktører. Dette er i fuld overensstemmelse med Beskæftigelsesudvalgets handicappolitik, hvor et af fokusområderne netop er samarbejdet med andre aktører. På beskæftigelsesområdet drejer dette sig ikke mindst om et øget samarbejde med virksomheder.
- I planens perspektiveringsafsnit er peget på, at en dynamisk og løbende ændring af indsatsen tager udgangspunkt i effektmålinger, således at ændringer i indsatsen sker på grundlag af de konkrete erfaringer, som de handicappede har med indsatsen og dens forskellige metoder. Beskæftigelsesforvaltningen er enig i en sådan erfaringsbaseret udvikling af indsatsen

De to forvaltningers handlingsplaner bør, når Socialforvaltningens handlingsplan er vedtaget, drøftes mellem de to forvaltninger med henblik en koordineret udvikling af området.

29. juni 2009

Gert Nordkilde